

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра історії України

Кваліфікаційна робота
магістра
з теми **«ДІЯЛЬНІСТЬ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ У РОКИ БРЕЖНЄВСЬКОГО «ЗАСТОЮ»:
НА МАТЕРІАЛАХ ГАЗЕТИ «РАДЯНСЬКИЙ СТУДЕНТ»**

Виконав: здобувач вищої освіти
II курсу, групи Ist1-M23
напряму підготовки
014 Середня освіта. (Історія)
Освітньо-професійна програма: Середня освіта
Калинюк Валентин Васильович
Науковий керівник:
доктор історичних наук, професор
Комарніцький Олександр Борисович

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
Розділ I. СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБОКИ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	7
1.1. Стан наукової розробки проблеми.....	7
1.2. Характеристика джерел.....	13
1.3 Теоретико-методологічна основа роботи.....	15
Розділ II. НАВЧАЛЬНА ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА ПЕДІНСТИТУТУ НА СТОРІНКАХ ІНСТИТУТСЬКОЇ ПРЕСИ.....	18
2.1. Кадровий склад.....	18
2.2. Організація освітньо-виховного процесу.....	27
2.3. Наукова-дослідна робота: здобутки і проблеми.....	34
Розділ III. ГАЗЕТА ПРО ВИХОВНУ І ПОЗНАВАЧАЛЬНУ РОБОТУ, НАВЧАЛЬНО-МАТЕРІАЛЬНУ БАЗУ ПЕДАГОГІЧНОГО ЗВО	
3.1. Ідейно-політична робота.....	47
3.2. Громадське і культурно-побутове життя молоді.....	56
3.3. Навчально-матеріальна база.....	63
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	82

ВСТУП

Актуальність дослідження замовлена розкриттям різноманітних аспектів дослідження. Дослідження історії Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту в період 1964–1982 років є актуальним з кількох причин. По-перше, цей період ознаменувався значними змінами в освітній системі УРСР, що безпосередньо вплинули на розвиток матеріально-технічної бази, освітнього процесу та виховної роботи в педагогічних закладах. Інститут, як один із провідних осередків підготовки педагогічних кадрів в Україні, відіграв важливу роль у реалізації державної політики в сфері освіти та ідеології, що потребує глибокого вивчення.

По-друге, період «застою» в історії СРСР, до якого належить досліджуваний відрізок часу, був часом стабільності та одночасно соціально-політичних викликів. Аналіз діяльності Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту в цей період дозволяє зрозуміти, як заклад адаптувався до ідеологічних і соціально-економічних умов того часу, зокрема через модернізацію інфраструктури, впровадження новітніх освітніх методик і зміцнення наукового потенціалу.

По-третє, актуальність роботи зумовлена обмеженою кількістю сучасних наукових досліджень, присвячених історії конкретних педагогічних закладів у контексті загально радянських освітніх реформ. Дослідження допоможе заповнити цю прогалину, розкрити роль Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту як регіонального центру освіти та культури, а також висвітлити особливості його функціонування в умовах радянської ідеологічної системи. Вперше історія педінституту подається на сторінках його періодичного видання «Радянський студент».

Нарешті, результати роботи можуть бути корисними для сучасних освітян, управлінців і дослідників історії освіти в Україні. Вивчення досвіду розвитку матеріально-технічної бази, організації освітнього та виховного процесу, а також

наукової діяльності в умовах обмежених ресурсів є цінним для осмислення історичних уроків і розробки стратегій розвитку сучасних закладів вищої освіти.

Предметом дослідження є висвітлення розвитку матеріально-технічної бази, освітньо-виховної та наукової діяльності Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту в умовах радянської системи освіти у період 1964–1982 років на сторінках газети «Радянський студент».

Об'єктом дослідження є діяльність Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту в контексті соціально-політичних, економічних та ідеологічних процесів радянської України 1964–1982 років.

Мета дослідження – на матеріалах газети «Радянський студент» всебічно вивчити розвиток Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту в період 1964–1982 років шляхом аналізу його матеріально-технічної бази, освітньо-виховної діяльності, наукових досягнень та ідеологічного впливу. Дослідження спрямоване на розкриття впливу радянської системи освіти та суспільно-політичних процесів на функціонування інституту, визначення його ролі у підготовці педагогічних кадрів для радянської школи, а також оцінку внеску інституту в розвиток освітньої системи Хмельницької області та України в цілому.

Реалізація мети передбачає дослідження на матеріалах зазначеного видання:

- формування та модернізація матеріально-технічної бази інституту, зокрема навчальних корпусів, лабораторій, бібліотечного фонду, гуртожитків і спортивних об'єктів;
- організації освітнього процесу, впровадження новітніх методів навчання, програмованого навчання та технічних засобів;
- кадрового складу викладачів і їхнього внеску у науково-дослідну діяльність;
- виховної роботи зі студентами в контексті радянської ідеології, зокрема проведення політико-просвітницької та антирелігійної пропаганди;
- взаємодії інституту з місцевими школами, забезпечення їх навчальними матеріалами та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють період з 1964 по 1982 роки. Нижня межа – 1964 рік – визначена важливими структурними змінами в інституті, зокрема відновленням історичного відділу та реорганізацією факультетів, що відображало нові тенденції розвитку педагогічної освіти в радянській Україні. Верхня межа – 1982 рік – обумовлена завершенням періоду «застою» в СРСР, який позначився на соціально-економічному та ідеологічному житті суспільства, а також стабілізацією ключових аспектів діяльності Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту. Цей період характеризується активним розвитком матеріально-технічної бази, освітнього процесу та ідеологічно-виховної роботи, що дає змогу всебічно вивчити еволюцію закладу в умовах радянської системи освіти.

Географічні межі дослідження охоплюють територію Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту, включаючи його навчальні корпуси, гуртожитки, спортивні та оздоровчі бази, розташовані в місті Кам'янець-Подільський і прилеглих районах, зокрема спортивно-оздоровчий табір у селі Голоскові. Крім того, у дослідженні враховано зв'язки інституту із закладами освіти Хмельницької області та інших регіонів УРСР, що визначають його роль у загальносоюзній системі педагогічної освіти.

Методологічна основа роботи ґрунтується на комплексному підході до дослідження історії Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту в період 1964–1982 років. У дослідженні застосовано принципи історизму, об'єктивності, системності, міждисциплінарності та соціокультурного підходу, що забезпечують всебічний аналіз об'єкта та предмета дослідження. Таким чином, методологічний інструментарій роботи спрямований на забезпечення цілісного підходу до вивчення досліджуваного об'єкта, аналізу його діяльності в умовах радянської системи освіти та взаємозв'язку з суспільно-політичними процесами.

Наукова новизна і теоретичне значення отриманих результатів полягають у комплексному дослідженні матеріалів газети «Радянський студент»,

зокрема навчальної, громадсько-політичної та культурно-освітньої діяльності вишу у роки брежнєвського застою.

Практичне значення роботи Отримані результати можуть використовуватися для викладання у закладах вищої освіти, у наукових працях, присвячених історії української освіти у період тоталітаризму.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження доповідалися на засіданнях кафедри історії України та звітній науково-практичній конференції студентів К-ПНУ імені Івана Огієнка в квітні 2024 року. Один із аспектів проблеми оприлюднено на сторінках наукового збірника «Наукові праці студентів історичного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / [редкол.: О.М. Федьков (гол.), О.Б. Комарніцький (відп. ред.), О.В. Віннічук та ін.]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2023. Вип. 20. Ч. 2. С. 87-90».

Структура роботи спланована відповідно до поставленої мети і ключових дослідницьких аспектів. Магістерський проект структурований за хронологічним принципом; складається з трьох розділів; поділених на шість підрозділів, доповнюють виклад основного матеріалу прикінцеві узагальнення та список використаних джерел та літератури (146 позицій). Обсяг основного тексту становить 81 сторінок, загальний – 92.

ВИСНОВКИ

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню багатогранної діяльності Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту в період 1964–1982 років у контексті соціально-економічних, культурних та політичних змін, що відбувалися в Українській РСР. Період брежнєвського застою став одним із найбільш суперечливих етапів у розвитку вищої освіти України. Кам'янець-Подільський педагогічний університет, як один із провідних освітніх закладів того часу, відображав усі характерні риси цієї епохи – від значних досягнень у підготовці педагогічних кадрів до жорсткого ідеологічного контролю.

Проведене дослідження дозволило здійснити наступні узагальнення та висновки:

Встановлено, що матеріали газети «Радянський студент» стали основним джерелом інформації про повсякденне життя студентів і викладачів, нововведення в організації навчального процесу, проведення наукових конференцій та суспільно-політичних заходів. На шпальтах журналу висвітлювалися звершення спудеїв у різних областях.

Доведено, що у зазначений період інститут суттєво покращив свою інфраструктуру. Побудова нових корпусів, зокрема корпусу №2 на вулиці Карла Маркса, та модернізація лабораторій створили умови для забезпечення навчального процесу сучасними засобами. Удосконалено аудиторії технічного обладнання, особливо для дисциплін природничого циклу, що сприяло підвищенню ефективності освітнього процесу. Гуртожитки стали не лише місцем проживання, а й простором для соціально-виховної роботи зі студентами. Окремо варто відзначити відкриття спортивного табору в Голоскові, який став центром фізичного розвитку студентів.

Встановлено, що основною метою навчального закладу залишалася підготовка висококваліфікованих педагогічних кадрів, орієнтованих на виконання завдань радянської системи освіти. Пріоритет надавався дисциплінам, які

відповідали ідеологічним запитам партії, таким як історія КПРС, науковий атеїзм та соціалістична економіка. Навчальний процес доповнювався виховними заходами, спрямованими на формування «радянської людини». Особливу увагу приділяли політико-ідеологічному вихованню, що реалізовувалося через політінформації, лекції, факультативи й позанавчальні заходи.

Наукова робота стала важливим компонентом діяльності інституту. Викладачі та студенти активно займалися дослідженнями, зокрема археологічними розкопками під керівництвом доцента Івана Винокура. Участь у наукових конференціях, конкурси студентських наукових робіт і видання статей сприяли зростанню престижу інституту. Підвищення рівня наукової кваліфікації викладачів забезпечувалося через аспірантуру та курси підвищення кваліфікації в провідних університетах. Відзначено, що в інституті діяла потужна система підготовки викладацьких кадрів. Викладачі активно керували написанням курсових, дипломних, магістерських та дисертаційних робіт. Особливу увагу приділяли науково-дослідницькій роботі та асистентській практиці магістрів університету.

Культурно-масова робота сприяла формуванню студентської спільноти. Організація тематичних вечорів, святкових концертів, спортивних змагань і туристичних походів об'єднувала студентів і викладачів, створюючи сприятливу атмосферу для навчання та розвитку. Змагання між студентами і групами набували ідеологічного підтексту, демонструючи переваги колективізму. У гуртожитках активно проводили антирелігійні заходи, лекції та круглі столи, спрямовані на підкріплення ідеологічної лінії партії.

Дослідження діяльності Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту в період 1964–1982 років висвітлює багатогранність розвитку цього закладу в контексті соціально-політичних, економічних та ідеологічних змін радянської доби. Інститут виступав не лише як освітній центр, але й як ключовий осередок ідеологічної, наукової та культурної діяльності регіону.

У зазначений період спостерігається суттєве зростання матеріально-технічної бази, розширення кількості спеціальностей та удосконалення педагогічного складу, що стало можливим завдяки ефективній державній освітній політиці та зусиллям керівництва інституту. Впровадження новітніх освітніх технологій, створення спеціалізованих кафедр, залучення кваліфікованих викладачів сприяли підвищенню якості навчального процесу.

Особливий акцент робиться на ідейно-виховній роботі, яка відображала партійну політику того часу. Газета «Радянський студент» стала важливим джерелом для вивчення життя інституту, надаючи можливість простежити ідеологічний контекст, успіхи та виклики студентської і викладацької діяльності.

Попри досягнення, діяльність інституту не була позбавлена труднощів. Зокрема, ідеологічний контроль обмежував свободу викладачів у виборі методів навчання та тем досліджень. Особливо в період ідеологічного наряду було яскраво показано що більшість тематик чи напрямів в освіті чи науці мала суто ідеологічний характер. Ускладнювався доступ до сучасної західної літератури. Забезпечення викладачів житлом залишалося проблемним, що створювало соціальну напругу. Проте керівництво закладу постійно працювало над вирішенням цих питань.

Інститут функціонував у контексті політики «застою», що зумовлювало відповідність усіх його аспектів партійним директивам. Ідеологічний контроль впливав не лише на зміст навчання, але й на побут, дозвілля студентів і викладачів. Виховна робота була спрямована на формування атеїстичних та комуністичних цінностей, що позначалося на всіх аспектах життя інституту.

Але ці труднощі не заважали створити спеціалістів у своїй галузі. Велика кількість випускників стала хорошими спеціалістами, деякі із них продовжили працю в стінах своєї «Alma mater», деякі підкоряли інші місця України та світу. З впевненістю можна сказати що випускники вузу, стали як мінімум хорошими людьми.

Газета стала важливим джерелом вивчення життя інституту, відображаючи актуальні проблеми, досягнення та ідеологічні установки тогочасного суспільства. Вона виконувала функцію не лише інформування, а й формування громадської думки.

Газета «Радянський студент» відіграла важливу роль у висвітленні діяльності Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту в період брежнєвського «застою» (1964–1982 рр.). Як офіційний друкований орган, вона стала ключовим джерелом інформації про академічну, наукову, виховну та громадсько-політичну діяльність закладу, а також життя студентів і викладачів.

Газета ретельно відображала поточні події інституту, включаючи освітні, наукові та культурні заходи. Її публікації стали своєрідним літописом, який дозволяє простежити зміни в діяльності закладу впродовж досліджуваного періоду.

Матеріали газети активно сприяли впровадженню радянської ідеології в освітній та виховний процеси. Публікації пропагували ідеї марксизму-ленінізму, підтримували політичні кампанії та формували у студентів радянський світогляд. Це робило газету важливим інструментом ідеологічного впливу на молодь.

Газета стала платформою для висвітлення студентських ініціатив, участі молоді в громадських заходах і науково-дослідній роботі. Вона сприяла згуртуванню студентської спільноти та стимулювала їхню активну участь у житті інституту.

Зміст «Радянського студента» дозволяє глибше зрозуміти особливості функціонування вищих навчальних закладів у радянський період. Аналіз публікацій допомагає вивчити методи впровадження партійної політики у сферу освіти, а також простежити зміну акцентів у діяльності інституту залежно від політичного контексту.

Перш за все, газета виконувала інформаційну та хронологічну функцію. Вона публікувала матеріали, що документували події інституту, включаючи освітні,

наукові та культурні заходи. Її сторінки містили статті про запровадження нових навчальних дисциплін, інновації у викладацькій роботі, а також досягнення студентів у навчанні та науковій діяльності. Газета висвітлювала діяльність гуртків, спортивних секцій, творчих об'єднань, що робило її важливим джерелом для вивчення повсякденного життя інституту. Крім того, вона відображала зміни в управлінні інститутом, наприклад, призначення ректорів або відкриття нових будівель.

Однією з ключових ролей газети була її ідеологічна функція. Вона активно сприяла впровадженню партійної політики в освітній процес і трансливала основні меседжі радянської ідеології. Газета публікувала матеріали, присвячені святкуванню державних свят, участі студентів у комсомольських кампаніях, успіхам соціалістичного будівництва. Особлива увага приділялася пропаганді марксизму-ленінізму та формуванню у студентів «правильного» політичного світогляду. Через тематичні статті та нариси газета підтримувала партійні ініціативи та виховувала молодь у дусі радянського патріотизму.

Газета також мала значний вплив на формування студентської ідентичності. Її сторінки були платформою для студентів, де вони могли публікувати творчі роботи, ділитися успіхами або брати участь у дискусіях. Статті часто висвітлювали приклади відмінного навчання, активної участі у суспільному житті, заохочуючи інших наслідувати ці приклади. Газета сприяла формуванню відчуття спільності серед студентів, об'єднуючи їх навколо ідеї спільного успіху та важливості особистого внеску в розвиток інституту.

Важливою була й культурно-освітня функція видання. Газета популяризувала радянську літературу, музику, кіно та інші аспекти культури. Вона друкувала рецензії на книги, огляди виставок, матеріали про класиків радянської культури. Окремі рубрики були присвячені фізичному вихованню, культури праці, соціалістичному побуту. Через такі публікації «Радянський студент» сприяв

розвитку культурного рівня молоді та формував зразкову модель радянського громадянина.

Нарешті, газета має величезну цінність як джерело для історичних досліджень. Її матеріали дозволяють простежити механізми функціонування інституту в умовах радянського тоталітарного режиму. Вони розкривають, як ідеологічний контроль впроваджувався в освіту, як змінювався акцент у діяльності закладу залежно від політичної ситуації, а також як студенти та викладачі адаптувалися до цих умов. Газета є унікальним свідченням внутрішнього життя інституту, документуючи не лише великі події, але й повсякденну реальність студентів і викладачів.

Таким чином, газета «Радянський студент» була не лише засобом комунікації, а й важливим історичним джерелом, яке дозволяє реконструювати багатогранну діяльність Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту, оцінити її вплив на суспільство та висвітлити специфіку ідеологічного виховання в умовах радянської системи освіти.

Таким чином, діяльність Кам'янець-Подільського державного педагогічного інституту в 1964–1982 роках демонструє успішний розвиток навчального закладу як важливого освітнього, наукового й культурного осередку Поділля. Попри ідеологічний тиск, заклад зумів досягти значних успіхів у підготовці педагогічних кадрів, впровадженні наукових досліджень та розширенні матеріально-технічної бази. Робота інституту в цей період є яскравим прикладом адаптації освітніх і наукових процесів до умов радянської системи, що сприяло формуванню його сучасного обличчя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Монографії, книги, статті

1. Білоцерківський В. Я. Історія України. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 536 с.
2. Завальнюк О. М., Комарніцький О. Б. Кам'янець-Подільський: історія і сучасність. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2011. 136 с.
3. Завальнюк О. М., Комарніцький О. Б. Матеріали до історії Кам'янець-Подільського державного університету. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2004. 88 с.
4. Історія України : підручник / Г. Д. Казьмирчук, А. П. Коцур, О. В. Вербовий та ін. ; за ред. Г. Д. Казьмирчука. Н. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. 695 с.
5. Калинюк В. В. Науково-дослідна робота студентів Кам'янець-Подільського педінституту у роки брежнєвського «застою»: на матеріалах газети «Радянський студент» // Наукові праці студентів історичного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / [редкол.: О.М. Федьков (гол.), О.Б. Комарніцький (відп. ред.), О.В. Віннічук та ін.]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2023. Вип. 20. Ч. 2. С. 87-90
6. Кам'янець-Подільський державний університет (1918-2003 рр.) : іст. нарис / О. М. Завальнюк. О. Б. Комарніцький. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2003. 108 с.
7. Кам'янець-Подільський державний університет (1918-2004 рр.) : іст. нарис / О. М. Завальнюк, О. Б. Комарніцький. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2004. 120 с.
8. Кам'янець-Подільський державний університет (1918-2005 рр.) : іст. нарис / О. М. Завальнюк, О. Б. Комарніцький. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2005. 172 с.

9. Кам'янець-Подільський державний університет (1918-2006 рр.) : іст. нарис / О. М. Завальнюк, О. Б. Комарніцький. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2006. 196 с.
10. Кам'янець-Подільський державний університет (1918-2007 рр.) : іст. нарис / О. М. Завальнюк, О. Б. Комарніцький. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2007. 228 с.
11. Кам'янець-Подільський державний університет: курсом зростання (2002-2006 рр.) / О. М. Завальнюк, О. Б. Комарніцький. Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2006. 230 с.
12. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка в добу незалежної України / О. М. Завальнюк, О. Б. Комарніцький. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2008. 768 с.
13. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (1918-2009 рр.) : іст. нарис / О. М. Завальнюк, О. Б. Комарніцький. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. 388 с.
14. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (1918-2010 рр.) : іст. нарис / О. М. Завальнюк, О. Б. Комарніцький. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. 380 с.
15. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (1918-2011 рр.) : іст. нарис / О. М. Завальнюк, О. Б. Комарніцький. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. 452 с.
16. Комарніцький О. Б., Федорчук В. М. Іван Вікторович Івах: людина, вчений-методист, менеджер вищої освіти: монографія. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня "Рута"», 2023. 548 с.
17. Комарніцький О. Б., Федорчук В. М. Іван Вікторович Івах: людина, вчений-методист, менеджер вищої освіти: монографія. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня "Рута"», 2023. 548 с.

18. Лузан П.Г. Історія педагогіки та освіти в Україні : навчальний посібник. [2-ге вид., доп. і перероб.]. Київ :ДАКККиМ, 2010. 296 с.

19. О.І. Почапська. Освітні ідеали Івана Огієнка та радянська студентська періодика: інформаційний вакуум як стратегічна домінанта радянської пропаганди (на матеріалі аналізу газети Кам'янець-Подільського державного університету «Радянський студент»). Науковий вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Педагогічні науки. 2018. Т. 15. № 2. С. 216–221.

20. Прокопук В. С., Комарніцький О. Б. Від університету педагогічного до університету національного. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І.Огієнка, 2011. 680 с.

21. Україна крізь віки. У 15-ти тт. Т. 13: Баран В. К., Даниленко В. М. Україна в умовах системної кризи (1946-1980-і рр.). За заг. ред. В. Смолія. НАН України. Інститут історії України. Київ: Альтернативи, 1999. 304 с.

Матеріали періодичної преси

22. XV комсомольська конференція інституту. Радянський студент. 5 грудня 1968. № 37 (580). С. 1.

23. Б. Великий. Радянський студент. 11 березня 1971. № 7 (658). С. 2.

24. Б. Качало. Гандбол в інституті є! Радянський студент. 13 січня 1966. № 1 (472). С. 1.

25. Б. Лавренюк. Ленінський комсомол на всіх меридіанах. Радянський студент. 28 жовтня 1965. № 30 (463). С. 1.

26. Б. Лавренюк. Студенти в гостях у колгоспників. Радянський студент. 14 квітня 1966. № 10 (481). С. 1.

27. Б. Ліпман. Радянський студент. 1 липня 1971. № 22 (672). С. 1.

28. Б. Шевченко. Звітно-наукова. Радянський студент. 23 березня 1972. № 10 (694). С. 1.

29. Баран В. К., Даниленко В. М. Україна в умовах системної кризи (1946–1980-і рр.). За заг. ред. В. Смолія. НАН України. Інститут історії України. Київ: Альтернативи, 1999. 304 с.
30. Білоцерківський В. Я. Історія України. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 536 с.
31. Боріться за почесний прапор. Радянський студент. 7 травня 1967. № 16 (522). С. 1.
32. В інститутських лабораторіях. Радянський студент. 9 лютого 1967. № 5 (511). С. 1.
33. В. Валярковський. Передовий педагогічний досвід. Радянський студент. 9 грудня 1965. № 35 (468). С. 1.
34. В. Євгенов. Радянський студент. 1 липня 1971. № 22 (672). С. 1.
35. В. Жабенко. Радянський студент. 13 травня 1971. № 19 (669). С. 2.
36. В. Іванюк. На республіканській конференції. Радянський студент. 12 жовтня 1967. № 30 (536). С. 1.
37. В. Луценко. Наукова теоретична. Радянський студент. 6 лютого 1975. № 34 (798). С. 1.
38. В. Пархоменко. Радянський студент. 17 червня 1976. № 23 (853). С. 1.
39. В. Собчук. Олімпійський чемпіон. Радянський студент. 28 вересня 1972. № 26 (719). С. 1.
40. В. Стороженко. Наука і ми. Радянський студент. 4 квітня 1968. № 13 (556). С. 1.
41. В. Хом'як. Чотири інтерв'ю п'ятикурсників. Радянський студент. 16 грудня 1965. № 36 (469). С. 1.
42. Ветеран залишається в строю. Радянський студент. 1 травня 1967. № 14-15 (520-521). С. 1.
43. Винокур. Радянський студент. 13 травня 1971. № 19 (669). С. 1.

44. Високий обов'язок: звітно-виборні збори партійної організації інституту. Радянський студент. 23 листопада 1972. № 32 (716). С. 1.
45. Вища педагогіка — теоретична основа вдосконалення програмованого навчання. Радянський студент. 11 лютого 1965. № 4 (437). С. 1.
46. Візит Дмитра Затонського. Радянський студент. 23 листопада 1972. № 32 (716). С. 1.
47. Віктор Валяровський, Петро Брухаль. Літня практика факультету фізичного виховання. Радянський студент. 17 липня 1965. № 21 (459). С. 2.
48. Віктор Корінювський. Про людей хороших. Радянський студент. 21 жовтня 1965. № 29 (462). С. 1.
49. Вони хочуть стати науковцями. Радянський студент. 28 березня 1974. № 12 (767). Звіт вчених інституту. С. 1.
50. Г. Краєвська. Співець рідного краю. Радянський студент. 28 жовтня 1965. № 30 (463). С. 4.
51. Г. Твердохліб. Збагачені досвідом. Радянський студент. 23 вересня 1965. № 25 (458). С. 1.
52. Г. Ящук. Вісті з педпрактики. Радянський студент. 16 грудня 1965. № 36 (469). С. 1.
53. Газета «Радянський студент». 17 квітня 1975. № 17-18 (808-809). С. 1.
54. Газета «Радянський студент». 27 березня 1975. № 14 (805). С. 1.
55. Газета «Радянський студент». 7 лютого 1974. № 5 (760). С. 1.
56. Газета «Радянський студент». Кам'янець-Подільський державний педагогічний інститут ім. В. П. Затонського. 7 листопада 1967. № 32-33 (538-539). С. 1.
57. Газета «Радянський студент». Кам'янець-Подільський державний педагогічний інститут ім. В. П. Затонського. 7 листопада 1967. № 32-33 (538-539). С. 2.

58. Діяльність партійного бюро. Радянський студент. 26 січня 1967. № 4 (510). С. 1.
59. До уваги всіх студентів, членів студентського наукового товариства, професорсько-викладацького складу інституту. Радянський студент. 11 листопада 1971. № 29 (678). С. 1.
60. Досягнення та завдання комсомольських організацій. Газета «Радянський студент». 7 лютого 1974. № 5 (760). С. 1.
61. Е. Крилов. Змужнілі, загартовані. Радянський студент. 14 жовтня 1965. № 28 (461). С. 1.
62. Е. Левицький. Звітує профком. Радянський студент. 16 листопада 1972. № 31 (715).
63. Екзамени. Газета «Радянський студент». 17 квітня 1975. № 17-18 (808-809).. С. 1.
64. Естетичне виховання. Радянський студент. 16 вересня 1967. № 24 (457). С. 2.
65. Засіда
66. ння ради наукового-студентського товариства. Радянський студент. 21 березня 1968. № 21 (554). С. 1.
67. Зимові канікули. Радянський студент. 26 січня 1967. № 4 (510). С. 1.
68. Знову слідами древніх культур. Радянський студент. 29 жовтня 1964. № 31 (415). С. 2.
69. Зустріч з делегатом XXIII з'їзду КПРС. Радянський студент. 8 травня 1966. № 14 (484). С. 1.
70. І. В. Івах. Радянський студент. 11 березня 1971. № 7 (658). С. 2.
71. І. В. Івах. Радянський студент. 13 травня 1971. № 16 (666). С. 1.
72. І. Винокур. Радянський студент. 13 травня 1971. № 19 (669). С. 1.
73. І. Роздобудько. Інститут і школа: дієві заходи. Радянський студент. 13 січня 1966. № 1 (472). С. 1.

74. І. Роздобудько. Інститут і школа: дієві заходи. Радянський студент. 13 січня 1966. № 1 (472). С. 1.
75. І. Роздобудько. Творча співдружність. Радянський студент. 16 грудня 1965. № 36 (469). С. 1.
76. Ідеологічна діяльність у студентських групах. Радянський студент. 13 жовтня 1966. № 25 (496). С. 1.
77. Історичні передумови та розвиток інституту. Радянський студент. 12 червня 1965. № 19-20 (452-453). С. 1.
78. Й. Блажевич. Трудовий похід. Радянський студент. 17 лютого 1972. № 5 (689). С. 1.
79. К. Вікторов. Анна Снегіна – нова вистава драмгуртківців. Радянський студент. 16 листопада 1972. № 31 (715). С. 1.
80. К. Марченко. Радянський студент. 17 червня 1976. № 23 (853). С. 3.
81. К. Морозінський. Вісті з трудового фронту. Радянський студент. 28 жовтня 1965. № 30 (463). С. 3.
82. Комсомольська діяльність студентів. Радянський студент. 13 жовтня 1966. № 25 (496). С. 1.
83. Конкурс на найкращу наукову роботу. Радянський студент. 21 січня 1971. № 2 (653). С. 1.
84. Культурно-масова діяльність: переатестація колективів. Радянський студент. 7 лютого 1974. № 5 (760).
85. Любителям слова. Радянський студент. 14 квітня 1966. № 10 (481). С. 1.
86. Людмила Островська. Поліпшити піонерську роботу. Радянський студент. 30 вересня 1965. № 26 (459). С. 1.
87. М. Головін. Радянський студент. 4 березня 1969. № 6 (657). С. 2.
88. М. Стецюк, Е. Крилов. Студентські руки – руки трудові. Радянський студент. 14 жовтня 1965. № 28 (461). С. 1.

89. М. Тарасюк. Радянський студент. 10 червня 1976. № 22 (852). С. 1.
90. М. Шклярук. Студент і школа: Практиканти. Газета «Радянський студент». 27 березня 1975. № 14 (805). С. 1.
91. Майбутні педагоги в кабінеті обчислювальної техніки. Газета «Радянський студент». 20 листопада 1975. № 36 (827). С. 1.
92. Міжреспубліканська студентська конференція. Радянський студент. 2 грудня 1976. № 36 (866). С. 1.
93. Н. Гулевата. На наукових конференціях. Радянський студент. 16 березня 1972. № 9 (693). С. 1.
94. На всесоюзному форумі істориків-славистів. Радянський студент. 15 лютого 1968. № 6 (550). С. 1.
95. На підвищення кваліфікації. Радянський студент. 11 березня 1965. № 8 (441). С. 1.
96. Назустріч комуністичній суботі. Радянський студент. 30 березня 1974. № 12 (768).
97. Наукова робота кафедр. Радянський студент. 3 червня 1971. № 19 (669). С. 1.
98. Нова адреса нового факультету. Радянський студент. 2 вересня 1968. № 25 (568). С. 3.
99. Нові правила прийому у ВУЗи. Радянський студент. 12 червня 1965. № 19-20 (452-453). С. 1.
100. О. Єргієв. Проба пера. Газета «Радянський студент». 16 листопада 1972. № 31 (715). С. 1.
101. О. Мельник. Хімія служить людині. Радянський студент. 9 грудня 1965. № 35 (468). С. 1.
102. О. Шейгас. Радянський студент. 11 березня 1971. № 7 (658). С. 1.
103. Обговорення на партбюро. Радянський студент. 26 січня 1967. № 4 (510). С. 1.

104. Обговорення рішень пленуму ЦК КПРС: партійні збори інституту. Радянський студент. 7 лютого 1974. № 5 (760).
105. Обговорює рада інституту. Радянський студент. 28 вересня 1967. № 28 (534). С. 1.
106. П. Сливка. Звіт студентів. Радянський студент. 20 квітня 1972. № 14 (698). С. 1.
107. Підсумки зимової екзаменаційної сесії. Радянський студент. 7 лютого 1974. № 5 (760). С. 1.
108. Положення про соціалістичне змагання за звання «Краща кафедра інституту». Радянський студент. 12 грудня 1974. № 35 (790). С. 1.
109. Р. Петрук. Робота студентів на полях. Радянський студент. 23 вересня 1965. № 25 (458). С. 1.
110. Радянський студент. 10 жовтня 1968. № 30 (573). С. 2.
111. Радянський студент. 14 березня 1974. № 10 (765). С. 1.
112. Радянський студент. 22 квітня 1974. № 14 (769). С. 1.
113. Радянський студент. 14 вересня 1967. № 26 (532). С. 1.
114. Радянський студент. 14 вересня 1967. № 26 (532). С. 2.
115. Радянський студент. 16 березня 1972. № 9 (693). С. 1.
116. Радянський студент. 17 лютого 1972. № 5 (689). С. 1.
117. Радянський студент. 2 вересня 1968. № 25 (568). С. 1-2.
118. Радянський студент. 23 вересня 1971. № 26 (675). С. 1.
119. Радянський студент. 25 листопада 1971. № 31 (680). С. 1.
120. Радянський студент. 25 листопада 1971. № 31 (680). С. 2.
121. Радянський студент. 4 березня 1969. № 6 (657). С. 3.
122. Радянський студент. 4 січня 1968. № 1 (545). С. 1.
123. Радянський студент. 4 січня 1968. № 1 (545). С. 2.
124. Радянський студент. 5 грудня 1974. № 34 (789). С. 2.
125. Радянський студент. 5 жовтня 1967. № 29 (535). С. 1-2.

126. Редакція. Радянський студент. 10 червня 1976. № 22 (852). С. 2.
127. Редакція. Шефська допомога школам. Радянський студент. 10 червня 1976. № 22 (852). С. 2.
128. Республіканський конкурс наукових робіт. СНТ. Радянський студент. 3 жовтня 1974. № 26 (781). С. 1.
129. Робота агітаційних пунктів. Радянський студент. 26 січня 1967. № 4 (510). С. 1.
130. Розкопки в Ружичанці. Радянський студент. 7 жовтня 1965. № 29 (460). С. 2.
131. С. Вайнтруб. Радянський студент. 4 березня 1969. № 6 (657). С. 1-2.
132. Слідами древніх культур. Історико-археологічна. Радянський студент. 19 жовтня 1978. № 32 (397). С. 2.
133. Слідами древніх культур. Радянський студент. 11 жовтня 1973. № 29 (729). С. 2.
134. Слідами древніх культур. Радянський студент. 13 листопада 1969. № 29 (612). С. 2.
135. Слідами древніх культур. Радянський студент. 16 грудня 1976. № 37 (867). С. 2.
136. Слідами древніх культур. Радянський студент. 19 жовтня 1967. № 31 (537). С. 2.
137. Слідами древніх культур. Радянський студент. 27 жовтня 1966. № 27 (498). С. 2.
138. Слідами древніх культур. Радянський студент. 31 жовтня 1975. № 35 (828). С. 2.
139. Спогад про Івана Степановича Зеленюка. Радянський студент. 8 грудня 1966. № 32 (503). С. 2.
140. Студенти у ролі класних керівників. Радянський студент. 17 січня 1974. № 4 (759). С. 1.

141. Студентське новосілля. Радянський студент. 10 лютого 1966. № 4 (475). С. 2.
142. Т. Кидалова, Б. Ліпман. Інститутські аматори. Радянський студент. 19 січня 1967. № 3 (509). С. 2.
143. Т. Коршунова. Розмова про побут: Соромно за вас, дівчата. Радянський студент. 9 грудня 1965. № 35 (468). С. 1.
144. У конференції студентів-істориків. Радянський студент. 18 листопада 1971. № 30 (679). С. 2.
145. Учасники міжнародного симпозіуму. Радянський студент. 5 грудня 1974. № 34 (789). С. 1.
146. Філологи — історикам. Радянський студент. 25 листопада 1971. № 31 (680). С. 2.